

IZVJEŠĆE O RADU SAVJETA PROSTORNOG UREĐENJA DRŽAVE

Osnivanje Savjeta

Temeljem Zakona o prostornom uređenju Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 22. siječnja 2004. imenovala je članove Savjeta prostornog uređenja Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Savjet). Prva sjednica Savjeta održana je 29. siječnja 2004. Za predsjednika je izabran Jerko Rošin, dipl.ing.arh., a za njegova zamjenika akademik Boris Magaš, dipl.ing.arh. Od tada do kraja 2004. godine održano je ukupno 40 sjednica. Sjednice Savjeta održavane su u pravilu četiri puta mjesečno. Sjednice se održavaju u Zagrebu, a prilikom rada na terenu sjednice se održavaju i u drugim gradovima. Savjet ne djeluje samo savjetodavno, kao ranijih godina, već ima radni karakter. Informacije o radu Savjeta nalaze se na web stranicama Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (MZOPUG). O osnivanju Savjeta obaviještene su sve županije, uredi župana i županijski zavodi za prostorno uređenje te Grad Zagreb. Ubrzo nakon početka rada Savjeta i prvih poduzetih koraka u smislu sređivanja stanja u prostoru dobivena je podrška ne samo medija nego i javnoga mnijenja. Građani očekuju od Savjeta nastavak započetih aktivnosti koje će dovesti do pozitivnih učinaka i vidnog unaprijeđenja stanja u prostoru.

Raspravljane teme na sjednicama Savjeta

Na sjednicama Savjeta raspravljane su brojne teme od interesa za prostorno uređenje Države. Neke su teme raspravljane do razine definiranja zaključaka i stavova Savjeta, neke su teme u znatnoj mjeri zaokružene donošenjem konkretnih mjera koje su ugrađene u izmjenu i dopunu zakona i propisa, a o nekim temama rad je u tijeku. Glavne teme bile su sljedeće:

1_ **BESPRAVNA I DIVLJA IZGRADNJA** – kako zaustaviti i spriječiti bespravnu i divlju izgradnju, kako sankcionirati počinitelje takvih radnji, kako sačuvati vrijedne prostore i krajolike (ponajprije jadransku obalu) od bespravne, pretjerane, te urbanističko-arhitektonski neprimjerene izgradnje.

2_ **IZMJENA ZAKONODAVSTVA** – razmatrane su različite teme iz zakonodavstva u kontekstu izmjene pojedinih zakona i propisa, kao i u kontekstu poduzimanja određenih aktivnosti s ciljem poboljšanja stanja u prostoru.

3_ **TURISTIČKA IZGRADNJA** – kako stvoriti sve pretpostavke za dostatan, prihvatljiv i kreativni turistički razvoj a da se pri tom ne naruši ambijent, eko-sustav, tradicijske vrijednosti i dr. – poticati turizam kao razvojnu djelatnost a ne svesti turizam na zbrajanje noćenja i broja posjetitelja; razvijati tezu da su prostor te prirodno i kulturno naslijeđe bitni resursi za razvoj turizma; usklađivati zakone i propise iz djelokruga turističke djelatnosti sa Zakonom o prostornom uređenju, Zakonom o gradnji i s drugom zakonskom regulativom koja vidno utječe na graditeljska zbivanja u prostoru; revitalizirati mala ruralna naselja u jadranskom području (u unutrašnjosti otoka i kopna) sa svrhom očuvanja tradicijskih i ambijentalnih vrijednosti, a s namjerom da se smanji pritisak na izgradnju obale.

4_ **KRITERIJI ZA IZRADU PROSTORNIH/URBANISTIČKIH PLANOVA** – kroz raspravu je utvrđeno nepostojanje potrebnih kriterija za utvrđivanje prostornih, urbanističkih, arhitektonskih, kulturoloških, ekoloških, prirodnih, gospodarsko-komunalnih, socio-demografskih i drugih čimbenika za uređenje prostora u kojima se predviđa izgradnja, te će Savjet u nastavku rada prioritarno pristupiti pripremi smjernica za izradu kriterija.

5_ **USKLAĐIVANJE ZAKONA** – usklađivanje zakona i propisa koji reguliraju ili utječu na izgradnju u prostoru: usklađenje na razini Države i potrebno usklađenje sa sličnom regulativom sa zemljama Europske unije; usklađenje rada i djelovanja pojedinih ministarstava čiji je rad od presudnoga značenja za izgradnju u prostoru.

6_ **SUSTAV PROSTORNOG UREĐENJA** - stvaranje sustava u prostornom uređenju koje će omogućiti i zahtijevati usklađenost svih sudionika čije djelovanje na bilo koji način utječe na procese i izgradnju u prostoru; u tom smislu prostorno planiranje mora biti koordinacijsko kako bi se uskladile sve djelatnosti u prostoru neovisno o resornim ministarstvima.

Savjet je ocjenio da je nepohodno potrebno osnivanje Državnog Zavoda za prostorno planiranje kao koordinacijskog tijela, kako bi se uskladili interesi svih resornih ministarstava i korisnika prostora.

7_ URBANA KOMASACIJA I IZVLAŠĆENJE – bez rješenja problematike urbane komasacije i izvlašćenja nije moguće urbanističko sređivanje stanja u prostoru gradova i naselja.

8_ OČUVANJE KRAJOLIKA – nužnost očuvanja prepoznatljivih ambijentalnih slika, dominantnih vizura, estetsko-ekološki vrijednih dolina i drugih vrijednosti krajolika.

9_ OČUVANJE GRADITELJSKOGA NASLIJEĐA - nužnost unaprjeđenja povijesnih gradova, naselja, arheoloških lokaliteta i drugoga nepokretnoga kulturnog naslijeđa europske/svjetske i nacionalne vrijednosti.

10_ KONTROLA KVALITETE URBANISTIČKO-ARHITEKTONSKE DOKUMENTACIJE – nužnost provođenja kontrole kvalitete prostornih/urbanističkih planova i arhitektonskih projekata; nužnost sankcioniranja loše napravljenih planova i projekata.

11_ KADROVSKA STRUKTURA U PROSTORNOM UREĐENJU - neminovnost kvalitativnog i kvantitativnog poboljšanja kadrovske strukture u poslovima prostornog uređenja što podrazumijeva odgovarajuću visokoškolsku naobrazbu stručnjaka na svim razinama edukacijskog procesa, kontrolu kvalitete planova i projekata, odgovornost ovlaštenih arhitekata i urbanista i dr.

12_ UNAPRJEĐENJE EDUKACIJE I ISTRAŽIVANJA - nužnost unaprjeđenja naobrazbe i znanstvenih istraživanja u području prostornog uređenja, ponajprije u prostornom planiranju, urbanizmu, arhitekturi, pejzažnoj arhitekturi, prostornoj ekonomiji, urbanističkom zakonodavstvu i dr.

13_ REVIZIJA URBANISTIČKIH PLANOVA I ARHITEKTONSKIH PROJEKATA - potreba ustrojavanja revizije urbanističkih planova i arhitektonskih projekata, kao što postoji revizija za statički račun ili fiziku zgrade.

Izmjene i dopune zakona i propisa

Savjet je dao znatan doprinos u poticaju i pripremi odgovarajućih zakonskih formulacija, a u cilju zaustavljanja i sprječavanja bespravne izgradnje te stvaranja većega reda u prostoru. Zalaganjem Savjeta i odgovarajućim elaboriranjem bespravna izgradnja je zakonom okvalificirana kao krivično djelo. Pri tome je nužno poraditi na odgovornosti svih sudionika u građenju - naručitelja, ovlaštenih projektanata, izvođača, nadzora nad izgradnjom, inspekcije, komunalnih tvrtki i dr. Doprinos Savjeta prisutan je u novoj zakonskoj regulativi: Izmjene i dopune Zakona o prostornom uređenju, Izmjene i dopune Zakona o građenju, Izmjene i dopune Zakona o komunalnom gospodarstvu, Izmjene i dopune Kaznenoga zakona, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o otocima, te Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora. Savjet je ukazao na nužnost izmjena i dopuna drugih zakona i pravilnika (posebice u turističkoj djelatnosti) čija primjena znatno utječe na procese u prostoru.

Upoznavanje s prostornim planovima županija i zaštićenih područja

Savjet je na sjednicama u Zagrebu ili prilikom posjete županijskim središtima bio upoznat sa županijskim prostornim planovima (PPŽ). Izlaganja o glavnim obilježjima županijskih planova i županija priredili su županijski zavodi za prostorno uređenje, odnosno za izlaganja u Zagrebu Zavod za prostorno planiranje Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. U dosadašnjem radu članovi Savjeta upoznati su sa županijskim planovima 11 županija: Istarska, Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska, Dubrovačko-neretvanska, Vukovarsko-srijemska, Osječko-baranjska, Varaždinska i Međimurska županija. Savjet je raspravljao i ocijenio prostorni plan Parka prirode Kopački rit i upoznao se izradom prostornoga plana Parka prirode Medvednica, čija je izrada u tijeku.

Razmatrani planovi, projekti i lokaliteti

Osim prostornih planova parkova prirode (Kopački rit, Učka, Velebit, Vransko jezero, Medvednica) i županijskih planova na sjednicama Savjeta razmatrani su i drugi prostorni i urbanistički planovi gradova i mjesta. Razmatrani su i pristigli upiti na adresu Savjeta, osobito oni predmeti koji su ocijenjeni značajnim za zahvate u prostoru, kao i važni državni projekti («Park Prevlaka», «Brijuni Rivijera»,

Vransko jezero, i dr.). Česte su rasprave vođene o turističkoj izgradnji od državnoga interesa (golf, turistički predjeli, hoteli).

Rad na terenu – obilazak županija i zaštićenih dijelova prirode

Savjet je održao 16 sjednica za vrijeme obilaska županija, razgovarajući sa županijskim dužnosnicima, upoznavajući se s lokalnim problemima i sa stanjem u prostoru. Posjete županijama provedene su na način da se održao sastanak kod župana na kojemu su bili predstavnici županijskih službi. Županijski zavodi za prostorno uređenje predstavili su prostorni plan županije i ukazali na glavne probleme u prostoru, a zatim bi se u pratnji predstavnika Županijskog zavoda posjetili odabrani lokaliteti. Cilj odabira lokaliteta bio je upoznati se s vrijednostima u prostoru, ali i s lošim primjerima izgradnje i zahvata u prostoru. Brojni primjeri dobrih i loših zahvata u prostoru pojedinih županija pomogli su ili ubrzali mnoge odluke i prijedloge Savjeta za unaprjeđenje stanja u prostoru. Posjećene su sljedeće županije: Šibensko-kninska (14. travnja), Zadarska (15. travnja), Splitsko-dalmatinska (12., 13., 26. i 27. svibnja), Dubrovačko-neretvanska (8. i 9. lipnja), Vukovarsko-srijemska (7. srpnja), Osječko-baranjska (8. srpnja), Istarska (21. i 22. rujna), Primorsko-goranska (6. listopada), Ličko-senjska (7. listopada), Varaždinska (21. listopada) i Međimurska županija (21. listopada). Savjet je posjetio četiri parka prirode: Kopački rit, Učku, Vransko jezero i Velebit. Tijekom 2005. Savjet planira obilazak ostalih županija u Hrvatskoj, kao i zaštićenih dijelova prirode.

Zajedničke sjednice s drugim savjetima, državnim tijelima i udrugama

Savjet je održao zajednički sastanak sa Strukovnim savjetom za turizam Republike Hrvatske u Poreču 22. listopada 2004. i s predstavnicima Udruženja hrvatskih arhitekata (UHA) i Komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu 29. srpnja 2004. Tema razgovora bila je usredotočena na probleme struke i rad Komore te ulogu strukovnih udruga.

Kontakti savjeta s institucijama i pojedincima

Savjet je u svom radu surađivao na različite načine s državnim i nevladinim institucijama te pojedincima, čiji je djelokrug rada vezan izravno ili posredno uz tematiku prostornog uređenja. Kao gosti u raspravama o pojedinim temama sudjelovali su i državni dužnosnici: Zdenko Mičić (državni tajnik Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka – razgovor na temu turizma), Mladen Bajić (glavni državni odvjetnik – dva zajednička sastanka na temu izmjene i dopune krivičnoga zakona), Josipa Perušić-Blažević (pomoćnica Ministrice za zaštitu okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva – razgovor na temu građevne i urbanističke inspekcije). U raspravama su sudjelovali i drugi gosti, primjerice: Mario Marijan Matulić (iskustva Pariza i Francuske u prostornom uređenju), Leo Kuret (problematika marina), dr. Ivo Baće (prikaz njemačkog projekta za golf igralište), prof.dr.sc. Boris Morsan (Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – razgovor na temu onečišćenje prostora lošom izgradnjom), Veljko Ostojić (predsjednik uprave tvrtke «Brijuni rivijera» - predstavljanje projekta «Brijuni rivijera»).

Pisma pristigla na adresu Savjeta

Do kraja 2004. godine Savjetu je pristiglo oko 400 pisama, od kojih je polovica registrirana u pisarnici Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, a druga polovica izravno je upućena pojedinim članovima Savjeta. Pretežito se pisma odnose na osobne probleme pojedinaca u pogledu izgradnje i ishođenja potrebne urbanističke dokumentacije. Većina pisama po svom sadržaju ne pripadaju djelokrugu rada Savjeta. U dijelu pisama ukazuje se na probleme u prostoru, na neprimjerene graditeljske zahvate ili na namjere koje bi mogle obezvrijediti prostor. Pisma Savjetu upućuju lokalna uprava (županije), lokalna samouprava (gradovi i općine), udruge, naručitelji projekata i pojedinci.

Prikaz rada Savjeta u medijima

Od imenovanja članova Savjeta neprekidno se prati rad Savjeta u medijima – u dnevnom i periodičnom tisku, na radiju i televiziji. Služba Ministarstva za odnose s javnošću neprekidno prati napise o radu Savjeta u dnevnom i periodičnom tisku. Registrirano je oko 200 napisa.

Na poziv urednika članovi Savjeta sudjelovali su u različitim televizijskim i radio emisijama gdje su najčešće teme bile bespravna gradnja. Prilikom posjeta pojedinim županijama upriličene su konferencije za tisak na kojima su izneseni dojmovi s obilaska terena, te je odgovoreno na brojna pitanja novinara.

Javno djelovanje članova Savjeta

Osim sudjelovanja u brojnim radio i televizijskim emisijama ili kroz intervju objavljene u dnevnom i periodičnom tisku, članovi Savjeta aktivno su sudjelovali u radu različitih znanstvenih, znanstveno-stručnih, stručnih i javnih skupova čija je tema rada bila vezana uz djelokrug rada Savjeta.

Predsjednik Savjeta

Jerko Bosin, dipl. ing. arh.